
RAGADVÁNYNÉV-ADÁSI MOTIVÁCIÓK BUDAPESTI FIATALOK KÖRÉBEN

1. A vizsgálat módszeréről és a vizsgált ragadványnevekről. – E vizsgálatban elemzett nevek véletlenszerűen lettek kiválasztva egy internetes közösségi oldal, az Iwiw adatbázisáról. E-mailben és szóban érdeklődtem a ragadványnév motivációjáról, arról, hogy kitől és mikor kapta viselője a nevet, és hogy kik szólítják így. A korpusz 200 ragadványnévből (100 férfi és 100 nő) áll. A ragadványnevek viselői születésüktől kezdve budapestiek, és a 14–30 év közötti korosztály tagjai.

Ez az adatbázis nem alkalmas a gúny- és említőnevek vizsgálatára, hiszen mindenki maga dönti el, hogy milyen nevet ír az adatlapjára. Ennek ellenére is a nevek 13%-a (pl. *Beles, Nyegle, Nyomi, Nyivák, Odúlakó* stb.) gúnyos, csúfolódó jellegű volt a név születésekor; úgy tűnik, viselőjük mégis elfogadta, hiszen fel is tünteti őket.

Számos olyan névvel találkoztam, melyet a viselő kreált saját magának. Az ilyen neveket csak abban az esetben vontam be az elemzésbe, ha nem csupán az interneten használt nicknevekről van szó, hanem szóbeli használatban is élnek. A keresztnév és családnév becézett alakja csak olyan esetekben került be a vizsgálatba, amikor az az egyén valamilyen tulajdonságára is utal.

A ragadványnevek meghatározását többen többféle szempontból is megtették (J. SOLTÉSZ 1979; KÁLMÁN 1996; FEHÉR 2004). Jelen dolgozat HAJDÚ MIHÁLY definíciója alapján értelmezi a ragadványneveket, mely a következő: „Azokat a névelemeket, amelyeket a hivatalos keresztnév és családnéven, valamint a beceneven kívül az emberek adnak egymásnak bármilyen szándékkal, ragadványneveknek nevezzük (HAJDÚ 2003: 43).”

2. A ragadványnevek motiváció szerinti csoportjai. – A nevek osztályozásához B. GERGELY PIROSKA *A kalotaszegi magyar ragadványnevek rendszere* (1977) című munkájában lévő csoportosítást használtam fel, néhol azonban az általa és az általa vizsgált ragadványnevek keletkezésének tér- és időbeli különbségei miatt ettől el kellett térnem. A lelki tulajdonságra utaló ragadványnevek közé új csoportként illesztettem be a politikai nézetre és a beszédességre vonatkozó nevek csoportját. A szokásra utalók főcsoportján belül újabb alcsoportokat neveztem meg: kedvelt sportolóra, filmre, filmszereplőre, történelmi személyre, zenére vonatkozók. Ez utóbbi alcsoport további árnyalást kívánt: kedvelt zenei műfaj, zenekar, dal. Ezek mellett még egy újabb csoport megalakítását tettem indokolttá két ragadványnév, ez az „adott közösségtől való különbözőség” nevű csoport.

Az egyes csoportok és alcsoportok elnevezése mellett zárójelben feltüntettem a ragadványnevek darabszámát, és az összes névhez (200) viszonyított százalékos értékét. Azokat a ragadványneveket, melyek egyértelműen mutatják a névadási indítékot, magyarázat nélkül, egyszerűen felsorolom, ám többnyire szükséges a névadás miértjének kifejtése. Az idézőjeles szövegrészek a nevek viselőinek indoklásai. A két csoportba is besorolható ragadványneveket ÷ jelöli, ezeket külön fejezet tárgyalja. A budapesti fiatalok ragadványneveinek motivációja szerint tehát az alábbi csoportokat különíthetjük el:

A) Családtagok nevére vonatkozó ragadványnevek (2; 1%). – Itt csak női nevek fordulnak elő. *Gyufa*: az apa ragadványnevének öröklése. *Diorné*: párja ragadványneve *Dior* (asszociáció a *Krisztián*-ra).

B) Testi tulajdonságra utaló ragadványnevek (64; 32%)

a) Testalkat, termet (12; 6%). – Nő: *Csonti*; *Gombóc*; *Picur*; *Prücsök*; *Ropi*. – Férfi: *Döme*: a szó hangzása és írásképe utal a nagy termetre. *Dagi*: a szó jelentésének és a viselő soványságának ellentmondása adta a motivációt. *Cupák*, *÷Golyó*, *Felhő*, *Husos* és *Törpe*: ezek közvetlen utalással jelölik a tulajdonságot.

b) Testi erő, gyengeség (3; 1,5%). – Férfi: *÷Golyó*: asszociáció a puszkagolyóra, mivel a viselője nagy termetű, de gyorsan fut. *Jaffapitbull*: a *pitbull* a kutyafajta szívósságára való utalás, a *jaffa* pedig a dupla betűk miatt adódott hozzá. Ide tartozik még a *Nyegle*.

c) Testtartás, mozgás, járásmód (4; 2%). – Nő: *Pingvin*: osztálytársai nevezték el így, mert gipszelt lábbal a pingvinekéhez hasonló volt a járásmódja. – Férfi: *Hintalow*: ha nem figyel járás közben, „van egy kis kilengése előre-hátra”. *Totya*: a szó a *totyog* ige képzett formája. *Zsiráf*: bolti eladó; munkatársai megfigyelték, hogy miközben beszélget a vevőkkel, oldalra hajta a fejét, mivel magas, így egy zsiráfra emlékeztet.

d) Haj-, szem-, bőrszín (11; 5,5%). – Nő: *Bambi* és *Őzi*: nagy barna szemekre való utalás. *Howierag*: fehér bőré. *Negró*: sötét bőré. *Sukár*: a 'szép' jelentésű cigány szó közvetlenül utal (nem roma) viselője sötét bőrszínére. *Szmöre*: egy rajzfilmbeli róka neve, a vörös hajra utal. *Tengerszem*: jellegzetes kék szeme van. *Szösz*: köztudottan gyakori és kedvelt ragadványnév a nők körében, bár esetenként van dehonesztáló jelentése is a „szőke nő” viccek miatt. Él a *Dr. Szösz* változat is ragadványnévként az azonos című film hatására. – Férfi: *Csillagszemű*; *Meszes*: fehér bőré.

e) Hajviselet (11; 5,5%). – Nő: *Bongyi* (< *bongyor*); *÷Budri* (< *bodros*); *Copfi*; *Gyufafejű*: a csúfnév viselője különös megjelenésére utal, mivel vékony, de nagy, göndör haja van. *Pitu*: gyerekkorától kezdve fiús rövid haja van, ezért először *Pityu*-nak, majd *Pitu*-nak szólították. – Férfi: *Bozont*; *Haj*; *Kopító* (< *kopasz*); *Tücsök*: osztálytársai szerint hasonlatossá válik egy tücsökhöz, amikor rasztásított hajából két tincs elől kilóg. A *Sün* és a *Süni* nevet férfiak és nők egyaránt viselik. Találkozunk a *Sünecsaj* szóösszetétellel is.

f) Feltűnő testrész, testrész sajátossága (6; 3%). – Nő: *Sárkányocska*: viselője hosszú és hegyes körmeire utal. *Friduska* (< *Frida Kahlo*): a mexikói festőnő nevét viseli ragadványnévként egy lány, mert közös tulajdonságuk az erős, sötét, közepén összeérő szemöldök. – Férfi: *Bikanyak*; *Fog*; *Nyomi*: az arcjátéka miatt kapta ezt a nevet. *÷Tokás*.

g) Ruházat, öltözködés (16; 8%). – Nő: *Baree* < *Bari* < *feketebárány*: csak feketében jár. *Deszkáslány* és *Retro*: az egyénre legjellemzőbb stílus. *Mango*: márka. *Méhecske*: fekete-sárga csíkos pulóverét gyakran hordja. – Férfi: *Bagoly*: asszociáció a szemüvegre. *Blue* és *White*: szín. *Foxy*, *Fubu* és *Kappa*: márka. *Indi* (< *indián*) és *Kavboj*: stílus. *Brazil*: egy gyakran viselt mezre való utalás. *Penge*: az azonos című film szereplőjéhez hasonlóan öltözködik. *Tonight*: egy felirat a viselője által sokat hordott ruhán.

h) Egyéb (1; 0,5%). – Nő: *Frigus*: szokatlanul jól bírja a hideget.

C) Lelki tulajdonságra utaló ragadványnevek (34; 17%)

a) Eszesség, tudás, ügyesség (5; 2,5%). – Nő: *Sziporka*: férfiakat megszegyenítő módon mindent maga javít meg, vagyis „sziporkázik a szakértelmével”. *Véda*: 'bölcesség,

tudás' jelentésű, szanszkrit eredetű női név. – Férfi: *Bagoly*; *Tanárúr*; *Winamp*: a számítógépekhez ért az átlagnál jobban.

b) Vidámság, tréfa (3; 1,5%). – Nő: *Mosolyalbum*; *Vigyorex*. – Férfi: *Móka*.

c) Torkosság, nagyétkűség (1; 0,5%). – Férfi: *Beles*.

d) Szelídség, jóság, békés természet (7; 3,5%). – Nő: *Angyalka*; *Anya*: a baráti társaságon belüli anyai pozíciót foglal el az aggodalmas és gondoskodó természetéből kifolyólag. *Azizeti*: arab 'kedves, drága'; *Cica*; *Nyuszifül*. – Férfi: *Kutyu*; *Shaolin*: a shaolin kung-fut gyakorlók számára kötelező önfegyelemre és lelki békére utal.

e) Mogorvaság, barátságtalanság (2; 1%). – Férfi: *Gyikarc*; *Szúnyog*: ő maga ezt írta: „mindenkinek szívom a vérét”, tehát kötekedő, szörszálhasogató természete van.

f) Megfontoltság (2; 1%). – Nő: *Aurean* (< lat. *aurea* 'arany'): az egyedi szóalkotás az *aurea mediocritas* 'arany középút' latin szókapcsolatra utal, és azt fejezi ki, hogy viselője erre törekszik. – Férfi: *Farolós*: osztálytársai nevezték el így, mert megfigyelték, hogy minden kellemetlen helyzetet elővigyázatosságból átgondol, és végül többnyire inkább kivonja magát belőle.

g) Indulatosság, szilajság (3; 1,5%). – Nő: *Szeszi* (< *szeszélyes*). – Férfi: *Mohojójo*: így definiálja ragadványneve mértjét: „*moho* – mert mindenből sok kell, *jojo* – mert mindig pörgök”. *Nyúl*: mozgékony, nyughatatlan. *Vihar*: ingerlékeny, minden előzmény nélkül dühbe jön.

h) Lustaság (2; 1%). – Nő: *Surda*: a „Forró szél” című sorozat férfi főszereplőjére utal, akinek a legfőbb jellemzője, hogy mindig talál valami kibúvót, amikor dolgoznia kellene. – Férfi: *Slow*.

i) Beszédeség (4; 2%). – Nő: *Csibe*, *Hápi* és *Prüntyi*: ezek az állatok hangadására vonatkoznak. *Táti*: a száj mozgása.

j) Politikai nézet (1; 0,5%). – Férfi: *Kóbor kutya*: a jelzős szerkezet a miniszterelnöktől származik, azokat nevezte így, akik nem értenek vele egyet. Egy ilyen fiatalember magára vette ezt ragadványnév formájában.

k) Zárkózottság (1; 0,5%). – Férfi: *Odúlakó*: viselője egész nap képes a szobájába zárkózva a számítógép előtt ülni, mivel jó hangzásúnak találta a szót, szorgalmazta a ragadványnév fennmaradását.

l) Férfiatlan, nőies, kényes természet (2; 1%). – Férfi: *Macska*: sokat focizott a barátaival, és ha nem sikerült gólt rúgnia, akkor – az ő szavaival élve – elkezdett „rinyálni, nyávogni”. *Nyivák*: tudatában van annak, hogy a kelleténél kényesebb, ezért nem is bánja, hogy ez a ragadványneve.

m) Butaság, szellemi ügyefogyottság (1; 0,5%). – Férfi: *Fatök*.

D) Szavajárására utaló ragadványnevek (4; 2%). – Nő: *Dudus*: a gyermeknyelvi *dudu*-ból képződött. *Kiscucc*: viselője beszéd közben feltűnően sokszor mondja, hogy *cucc*, például egy olyan dologra, aminek nem jut eszébe a neve. Ő maga is észlelte ezt, és mivel negatívnak ítélte, leszokott róla, de a ragadványnév rajta maradt. – Férfi: *Figura*: nyelvhasználatának sajátos jellemzője, hogy minden olyan személyre, akinek nem tudja a nevét, azt mondja: „az a figura”. *Pölö*: például helyett következetesen *pölö*-t mond az illető.

E) Származásra utaló (2; 1%). – Nő: *Szerbi* (<*szerb*). – Férfi: *Orosz*; hazánkba települtek. Mivel mind családnevük, mind keresztnévük nehezen kiejthető a magyar nyelv-érzéknek, környezetük egyszerűen csak a nemzetiségük nevén szólítja őket.

F) Egykori lakóhelyre utalók (2; 1%). – Férfi: *Görög* és *Svicc*: magyarok, de gyermekkorukban huzamosabb időn keresztül éltek az adott országban, ez adta az okot osztálytársaiknak, hogy így nevezzék őket.

G) Szokásra vonatkozók (51; 25,5%)

a) Zenével kapcsolatos ragadványnevek (12; 6%). – Kedvenc zenekar, előadó: a leggyakoribb eset, amikor valaki a zenekar teljes, részleges vagy becézett nevét kapja meg. Nő: *÷Neomimi* (< *Neo*); *Prody* (< *Prodigy*); *Twisty* (< *Twisted Sisters*). Férfi: *Fat* (< *Fatboy Slim*); *Fugesz* (< *Fugees*); *Killerke* (< *The Killers*); *Linkin* (< *Linkin Park*). – Kedvenc zenei műfaj: Nő: *Rockerella*. Férfi: *Hard*. – Kedvenc dal, asszociáció egy dalra: Nő: *Kiscsillag*. Férfi: *Fistagon*; *Stanby*.

b) Valamiben való jártasság (8; 4%). – Sportban: Nő: *Bringa*; *Fitt*; *Paripa*; *Ugri*: ugrókötelezik; *Villeneuve*: közvetett asszociáció a gyorsaságra. Férfi: *Lékó*. – Zenében: Férfi: *Szinti*; *Trombi*.

c) Kedvelt sportolóra vonatkozók (3; 1,5%). – Férfi: *Cantona* és *Rüstü*: francia és török futballisták. *Allen* (*Iverson*): amerikai kosárlabdázó. Rajongóik olyan sokszor emlegették e neveket, hogy környezetük rájuk ragasztotta őket.

d) Kedvelt filmre, filmszereplőre vonatkozók (14; 7%). – Három ok merül fel a motivációs alapként, az első két esetben a viselő saját választása a név. – A szereplő pozitív tulajdonságainak „elnyerése” a név viselésével: Nő: *Bree* (Született feleségek című sorozat); *Buffy* (*Buffy*, a vámpírok réme); *Kelly Bundy* (Egy rém rendes család). Férfi: *Adama* (Csillagközi romboló); *Sajtos* (8 mérföld); *Scofield* (Szökés). – A név hangzása: Nő: *Puri* ~ *Purci* (Hamis a baba); *Saffy* (Szaffi), *Vackor*. Férfi: *Muha* (Moha és Páfrány), *Jorek* < *Iorek Byrnison* (Az arany iránytű), *TT* ~ *Tricky Tom* (Trükkös Tomi bélyegutazása). – Az illető oly sokszor emlegette a filmet, hogy környezete ráragasztotta a nevet: Nő: *Maverick*; *Jagoda* (Jagoda, avagy eper a szupermarketben).

e) Kedvelt olvasmányra, költőre vonatkozó (4; 2%). – Nő: *Catulla*: a *Catullus* saját ötlet szerint alkotott női változata. *Dessy*: a Shakespeare-szereplő *Desdemona* becézett formája. *Warrior*: egy fantasykedvelő lány barátaitól kapott ragadványneve. Férfi: *Holdwine*: magának választotta a nevet kedvenc könyvéből, „A Gyűrűk Urá”-ból.

f) Kedvelt történelmi személy (4; 2%). – A motiváció az azonosulás a személy történelmi szerepével, tetteivel. Nő: *Kali* < *Kallikki*: finn mitológiai hős. Férfi: *August* ~ *Augustus*; *Rommel*; *Szpecnaz*: az orosz elit kommandó neve.

g) Kedvelt étel, ital (3; 1,5%). – Nő: *Jogo* (< *Jogobella*); Férfi: *Törköly* ~ *Töri*; *Úzó*.

h) Egyéb szokás (3; 1,5%). – Nő: *÷Nikotin*: erős dohányos. *Husky*: kedveli az e fajta tartozó kutyákat. *Puskinc*: az osztálytársai között a puskázás „szakértője”.

H) Foglalkozásra, mesterségre, tisztségre utaló ragadványnevek (12; 6%). – Nő: *Farfalle*: egy téztaféle, a szakácstanulók között szokás, hogy választanak maguknak egy ételnevet. Férfi: *Bűnügyis*: rendőr. *Kolbi*: húsboltos. *Séf*: szakács. *Toi*: mobiltoalett-forgalmazó. *÷Ubi*: nyaranta az uborkaföldön dolgozott. *Zsömi*: pékáruszállító. *Stüsz*: vadász a magyar kártyán szereplő figura után. *Gerzson*: a vendéglátóiparban dolgozik, egy régi magyar filmben nevezték a pincért *Gerzson*-nak. A következő nevek a munkahelyi hierarchiában elfoglalt helyet jelölik: *Öreg*: az adott helyen a legidősebb és a legtapasztaltabb. *Padavan* és *Sasfióka*: fiatalok és „zöldfülűek”. A *Padavan* köznévi eredetű, a „Csillagok háborúja”-ban a tanítvány jediket nevezték így. *Sasfióka* főnökének vezetékneve *Sas*, sok időt töltöttek együtt, amíg a fiatal beletanult a mesterségbe, ezért nevezték el így munkatársai.

I) Egyéb életkörülményre vonatkozók (6; 3%)

a) Vallás (2; 1%). – Nő: *÷Tibet*: a helynév utalás a buddhizmusra. Férfi: *Góy*: jelentése 'keresztény', az izraelita vallás hívja így a keresztényeket.

b) Életkor a családon belül (2; 1%). – *Kölyök* a legfiatalabb, *Nyanyó* pedig a legidősebb lánytestvér.

c) Adott közösségtől való különbözőség (2; 1%). – Nő: *Pszicho*: egy baráti társaságban mindenki közgazdasági szakon tanul az egyetemen, csak ő a pszichológia szakos. *Tyúk*: az egyetlen lány egy gimnazista osztályban.

J) Eseményre utaló ragadványnevek (5; 2,5%). – Nő: *Ferike*: egy baráti társaság gyakran mulatott egy *Ferike* nevű egyénen, s végül a név az őt leggyakrabban emlegető lányra ragadt. *Gumó*: a barátnőjével vicces szavakat kerestek, neki ez tetszett a legjobban, sokat szórakoztak rajta. *Nanó*: a hároméves unokaöccsétől kapta, aki mindig így szólította. – Férfi: *Bálna*: balatoni nyaralások során a vízben való játszadozásokor ő mindig egy bálna szerepét játszotta. *Maradék*: egy tanfolyam első alkalmán a bemutatkozáskor ő volt az utolsó, a csoportvezető így adta át neki a szót: „és következzen a maradék.”

K) Névaszociációs ragadványnevek (14; 7%). – Játszi névalakításból született nevek: korábban kialakult nevek újabbak forrásai lesznek úgy, hogy az újak a korábbiak jelentéstartalmához asszociálható, hangalakját továbbformáló nyelvi eszközöket használnak fel (B. GERGELY 1977: 109). – Nő: *÷Bringa* < *Brigi*; *÷Budri* < *Adri*; *Gyalog* < *Gyalog Börgyi* < *Balog Györgyi*; *Jiccy* < *Jituci* < *Jita* < *Ajita* < *Anita*; *÷Jogo* < *Jogobella* < *Izabella*; *÷Neomimi* < *Noémi*; *÷Nikotin* < *Nikolett*; *Soldier* < *Katona*; *Tibet* < *Betti*; *Villeneuve* < *Villő*; *Yellow* < *Sárga* < *Sára*. – Férfi: *Stanc* < *Stacc* < *Stackó* < *Staci* < *Laci*; *÷Tokás* < *Takás*; *÷Ubi* < *Kovi* < *Kovács*.

L) Puszta identifikációs és érzelmi indítékú ragadványnevek (9; 4,5%). – E nevek jellemzője, hogy jelentésük elhalványult, vagy nincs is köznyelvi szóra visszavezethető előzményük. A megkérdezettek mind azt írták ezek esetében, hogy nem tudják vagy nem is érdekli őket, hogy mi a jelentés, mert a szó kellemes, kedves, vicces hangzása miatt viselik az adott ragadványnevet. – Nő: *Szamóca*, *Tricsek*. – Férfi: *Capek*, *Csapcse*, *Dannona*, *Dezséri*, *Prüntyí*, *Ricko*, *Szopa*.

3. A két csoportba is besorolható nevekről. – A jelölt neveket azért indokolt mindkét csoportba besorolni, mert a ragadványnév létrejöttéhez mindkét jelentésszót szükséges volt, így nem emelhetjük ki egyiket a másik rovására. A *Golyó* név kettősségét az adja, hogy a nagy, kerekded termethez járul a gyors, erőteljes futás képessége. A *Bagoly* egyrészt külső jegyre (szemüveg), másrészt belső tulajdonságra (eszesség) is vonatkozik.

Jellegzetes csoportot alkotnak a játszi névalakításból született ragadványnevek, melyek valamilyen hangváltozással képződtek az illető kereszt- vagy családnevéből úgy, hogy közben valami rá jellemző tulajdonságot is kifejeznek. Az *Adri-Budri* becéző ikerítés; azért ilyen formában jött létre, mert egyben utal a lány *bodros* hajára. *Neomimi* a *Noémi*-ből alakult, az *o* és *é* betűk felcserélése révén, s arra is vonatkozik, hogy viselője kedvenc zenekara a Neo. *Nikolett*-ből *Nikotin* lett, mivel a lány túl sokat dohányzik. Ha egy *Brigi* nevű lány versenyszerűen kerékpározik, világos, hogy ragadványneve *Bringa* lesz. A *Betti*-ből a két szótag felcserélésével *Tibet* lett, így kifejezi azt is, hogy viselője mely ország vallását mondja magáénak. *Izabella* kedvelt csemegéje a *Jogobella* márkájú joghurt; mivel eredetileg *Izá*-nak szólították, ezért a *Jogobella*-ből is elvonódott a *-bella*,

így lett *Jogo* a lány ragadványneve. A *Takáts* családnévből *Tokás* lett, így viselőjének egyik külső tulajdonságát is megnevezi. A *Kovács*-tól az *Ubi*-ig két lépésben el lehet jutni, s a ragadványnévvé válás mellett még egy érv, hogy az illető az uborkaföldön dolgozott.

4. Ragadványnév-adási motivációk és a divat. – Láthatjuk, hogy mind a férfiaknál, mind a nőknél a leggyakoribbak a testi tulajdonságot kifejező ragadványnevek. Ez az eredmény született számos más ragadványnév-vizsgálatnál, tehát általánosan érvényes, hogy a legtöbb ragadványnév valamilyen külső tulajdonságra utal. A testi tulajdonságok csoportján belül a leggyakoribb a ruházatra vonatkozó ragadványnévtípus. A csoporton belül a ruházat az egyetlen olyan külső tulajdonság, mely teljesen esetleges és változó mint emberi jellemző, arról nem is beszélve, hogy a fiatalokra, főleg a tinédzserekre jellemző a stílusváltogatás. Ebből következik, hogy a legnagyobb gyakorisága ellenére e névcsoport néhány tagja nem lesz az egyén életét végigkísérő ragadványnév. E csoport kiugró gyakoriságát egyértelműen a divat hatásának tulajdoníthatjuk. Kijelenthetjük, hogy a fiatalok körében az egyedi öltözködés nagy eséllyel lesz a ragadványnévadás motivációja. A divat más téren is kifejti hatását a ragadványnevekre. A második leggyakoribb főcsoport a szokásra vonatkozó nevek csoportja, ezen belül az első két leggyakoribb alcsoport, a filmszereplők nevei és a zene megint csak divat- és stílusfüggő tényezők. Az is árulkodó, hogy a 14-ből mindössze 2 olyan ragadványnév van, melyet másoktól kapott a viselő. A többinél a szereplő tulajdonságainak magukra öltése és a divatos hangzás motiválták a fiatalokat. A ruházat mellett (és vele összefüggésben) a másik befolyásoló divatirányzat a zene. Itt is érvényes az, hogy többnyire a névviselő saját igénye, hogy így hívja környezete: 12-ből 5 kapott név, 7 pedig saját névválasztás.

5. Az idegen eredetű ragadványnevekről. – A 200 névből 43, azaz 21,5% angol eredetű közszó (pl. *Blue, Hard, Slow, Soldier, Tonight*) vagy tulajdonnév (pl. *Allen, Linkin, Scofield*). Az angol hatása a helyesírás terén is megfigyelhető a magyar közszavak angol kiejtés szerinti átírásában: *Baree, a Hintalow* és a *Howierag*. Az ezekkel ellentétes hatás is jelentkezik, vagyis magyarítás történt több szó helyesírásában: *Fugesz, Jorek, Kavboj, Svicc*.

A 200-ból 15 ragadványnév egyéb idegen eredetű szó. A közsavak között van arab (*Azizeti*), latin (*Aurean, Frigus*), olasz (*Farfalle*), cigány (*Sukár*), görög (*Úzó*), orosz (*Szpecnaz*) stb., a tulajdonnevek között pedig francia (*Cantona*), finn (*Kali*), görög (*Hekaté*), szerb (*Surda*), szanszkrit (*Véda*), német (*Rommel*), török (*Rüstü*) stb.

6. Összegzés. – A 200 ragadványnév elemzéséből kiderült, hogy a divat a fiatalokat nemcsak életstílusukban, öltözködésükben, hajviseletükben stb. befolyásolja, hanem ragadványneveik megalkotásában is. Természetesen a leggyakoribb eset, mikor a családtól, barátoktól vagy más külső személytől kapja az illető a nevet, de jelentős tendencia az is, hogy valaki saját magának talál ki nevet, mintegy identitásának színesítésére. E ragadványnevek a fiatalok gondolkodásának nagyfokú kreativitásáról árulkodnak: a gipszelt lábbal való járásmódtól kezdve a kényes természetén át a kedvelt joghurt márkájáig bármi lehet motivációs alap.

Hivatkozott irodalom

- FEHÉR KRISZTINA 2004. Névelméleti alapvetések a magyar ragadványnév-kutatás első korszakában. *Névtani Értesítő* 26: 73–89.
- B. GERGELY PIROSKA 1977. *A kalotaszegi magyar ragadványnevek rendszere*. Bukarest.
- KÁLMÁN BÉLA 1996.⁴ *A nevek világa*. Debrecen.
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése*. Budapest.

HELTOVICS ÉVA

ÉVA HELTOVICS, Motivations for giving nicknames among the young in Budapest

This paper carries out a motivation-based categorisation of the nicknames of 200 young people (100 females and 100 males) living in Budapest. Nicknames referring to physical characteristics, especially clothing, constitute the most frequent category. Many nicknames refer to film characters as well. Names relating to music are also numerous. These motivating factors are undoubtedly connected to fashion trends. Fashion trends thus influence not only the life style, clothing and hair style of young people, but also affect their nickname giving practices. Most nicknames are given by friends, family members or acquaintances, but many names are invented by the name bearers themselves to enrich their identities. The high degree of creativity of the young is manifested in these pet names: a leg in a cast, a bad temper as well as a favourite brand of yoghurt can equally be a motivating factor behind nicknames.